

Folketinget

Att.: Europaudvalget
Christiansborg
1240 København K

11. februar 2010

Dansk Erhvervs reviderede holdning til direktivet om forbrugerrettigheder

Dansk Erhverv har siden høringssvaret fra december 2008 revideret sin holdning til direktivet om forbrugerrettigheder, KOM(2008)614. Den reviderede holdning skyldes, at ekspertvurderinger samt dommene om direktivet om urimelig handelspraksis, C-C-261/07 og C-299/07 har medført betydelig usikkerhed om, hvorvidt det er muligt at gennemføre en totalharmonisering af medlemslandenes forbrugerrettigheder på nuværende tidspunkt.

Dansk Erhverv ønsker fortsat fuld harmonisering af forbrugerrettighederne på et højt – minimum dansk – niveau, idet dette vil være til fordel for både forbrugere og virksomheder. Siden vores høringssvar har forudsætningerne herfor ændret sig i betydelig grad, så vi i dag må konstatere, at målet desværre ikke kan nås gennem det aktuelle forslag.

Som anført i Dansk Erhvervs tidligere høringssvar løser totalharmonisering ikke det problem, at de enkelte medlemslande fortsat kan stille vidt forskellige krav til de nationale forbrugsmarkeder. Det skyldes, at aftaleretlige og køberetlige spørgsmål ikke er omfattet af direktivforslaget.

Direktivforslaget løser ikke lovvalgsproblemet. Dette forhold, sammenholdt med EF-domstolens vidtgående fortolkning af direktivet om urimelig handelspraksis i april 2009 og den substantielle kritik, juridiske eksperter siden direktivforslagets fremsættelse har rejst, har gjort klart, at en vedtagelse af direktivforslaget vil indebære en stor uklarhed om retsstillingen. Dette har ført til, at Dansk Erhverv ikke længere bakker op om direktivforslaget.

Samtidig er forslaget med de mange ændringer, der nu er kommet til under Rådets og Parlamentets behandling blevet langt mindre stringent, og dermed tabes en væsentlig del af de forenklinger, der var tilsigtet for erhvervslivet. Gevinsten ved i nogen grad at opnå harmonisering af reglerne for grænseoverskridende handel indebærer samtidig retsusikkerhed for det langt større antal indenlandske transaktioner. Denne retsusikkerhed er en uacceptabel pris at betale for en meget lille harmoniseringsgevinst.

Danmark skal derfor arbejde for at undgå ændringer på området for forbrugerret, der kan medføre retsusikkerhed i alle indenlandske aftaler mellem erhvervsvirksomheder og forbrugere.

Forslagets konsekvenser for medlemslandenes kontraktsret

En af de juridiske rapporter, som kritiserer direktivforslaget, blev offentliggjort af Europa-Parlamentets juridiske tjeneste i oktober 2009. Rapporten har undersøgt de potentielle konsekvenser af direktivforslaget for medlemslandenes kontraktsret.

Rapporten konkluderer på det generelle plan, at direktivforslaget sandsynligvis vil få en række uønskede konsekvenser for medlemslandenes generelle kontraktsret, hvilket ifølge Kommissionens forklarende memorandum til direktivforslaget ellers ikke er tilsigtet. De uønskede konsekvenser skyldes bl.a., at både forbrugere og virksomheder i flere medlemslande har flere og mere vidtgående rettigheder og beføjelser, end forslaget lægger op til, hvilket formentlig vil medføre et behov for tilpasninger af medlemslandenes kontraktsret.

Rapporten påpeger også, at definitionerne af hhv. forbruger og erhvervsdrivende er meget vage og derfor vil føre til uklarhed om tilfælde, hvor forbrugeren i det væsentlige handler uden for sit erhverv (jf. også Dansk Erhvervs høringssvar af 12. december 2008).

Endelig påpeger rapporten, at forslagets artikel 4 slet ikke besvarer det meget afgørende spørgsmål, på hvilken måde totalharmoniseringen skal gennemføres, dvs. om medlemslandene har forbud mod at indføre eller opretholde bestemmelser, som adskiller sig fra direktivet – i stil med den formulering, som findes i forbrugerkreditdirektivet (2008/48/EF). Forslaget kan derfor både tolkes til at indføre ”udtømmende totalharmonisering” og ”selektiv totalharmonisering”.

Konkret påpeger rapporten, at direktivet vil medføre forringelser for visse medlemslandes forbrugere mht. krav til levering, ophævelse af kontrakter og forældelsesfrister.

Forslagets artikel 22(1) lægger eksempelvis op til, at en erhvervsdrivende skal levere en vare eller tjenesteydelse inden for maksimalt 30 dage, hvilket er længere tid end i flere medlemslande, hvor lovgivningen forpligter den erhvervsdrivende til at levere enten ”øjeblikkeligt”, ”inden for rimelig tid” eller ”uden unødigt ventetid”.

Rapporten konkluderer på den baggrund, at totalharmonisering risikerer at medføre den paradoksale situation, at forbrugere stilles dårligere end virksomheder. Det vil medføre et pres på medlemslandene for at ændre på deres købe- og aftaleret for at fjerne eventuel inkonsistens, der giver virksomheder under B2B-kontrakter en bedre retsstilling end forbrugere. Dermed bliver resultat større forskellighed landene i mellem i stedet for større ensartethed, som ellers var målet.

Ny dom skaber yderligere uklarhed

EF-domstolens afgørelse C-261/07, C-299/07 af 23. april 2009 om direktivet om urimelig handelspraksis (2005/29/EF) skaber ydermere stor uklarhed om, hvilke konsekvenser totalharmonisering af EU-landenes forbrugerrettigheder vil have.

I afgørelsen fastlægger domstolen, at generelle nationale forbud kun er i overensstemmelse med direktivet, hvis de er omtalt i bilaget til direktivet. Ellers vil det afhænge af en konkret vurdering af hver eneste situation. Dommen kan få konsekvenser for flere andre landes specialforbud vedrørende salgsfremmende foranstaltninger, bl.a. Tyskland, Italien, Spanien, Portugal, Finland, Tjekkiet og Belgien. I Danmark gælder det §§ 10 og 11 i markedsføringsloven.

Direktivet om urimelig handelspraksis blev vedtaget den 11. maj 2005, og på det tidspunkt forhandlede man stadig om et forslag til forordning om salgsfremmende foranstaltninger. Disse forhandlinger blev indstillet i marts 2006, fordi medlemslandene ikke kunne blive enige. Ingen havde derfor forventet, at direktivet om urimelig handelspraksis også ville omfatte salgsfremmende foranstaltninger.

EF-domstolen har i den konkrete sag anlagt en vidtgående fortolkning af direktivet om urimelig handelspraksis. Dommen betyder desværre, at det er svært på forhånd at vurdere, hvilke konsekvenser direktivforslaget vil få for de enkelte landes forbrugerret.

En fælles referenceramme for europæisk aftaleret

Dansk Erhverv har i det tidligere høringssvar påpeget, at det vil være en fordel at lade direktivet om forbrugerrettigheder afvente forløbet omkring den fælles juridiske ramme for europæisk aftaleret, Common Frame of Reference (CFR), hvis det viste sig at være umuligt at gennemføre direktivet som totalharmonisering.

Arbejdet med at udarbejde en fælles referenceramme for europæisk aftaleret blev igangsat på foranledning af EU-Kommissionen som opfølgning på en meddelelse med titlen "En mere sammenhængende europæisk kontraktret". Hensigten med den fælles referenceramme er at øge den overordnede sammenhæng i europæisk aftaleret ved at forsyne Kommissionen, Rådet og Europa-Parlamentet med en værktøjskasse, når der skal revideres eller foreslås ny lovgivning på det aftaleretlige område.

Udkastet til CFR blev offentliggjort i februar 2008, mens direktivforslaget blev fremsat i oktober 2008. Der er ikke i Kommissionens forslag en eneste reference til CFR til trods for, at hensigten med referencerammen netop var at kunne understøtte arbejdet med revision af lovgivning på det aftaleretlige område.

I en sammenligning af bestemmelserne i udkastet til CFR og Kommissionens direktiv om forbrugerrettigheder offentliggjort af Europa-Parlamentets juridiske tjeneste i ok-

tober 2009 konkluderes det, at det på flere områder vil være gavnligt at anvende CFR i udformningen af direktivet. Rapporten påpeger bl.a., at direktivet med udgangspunkt i CFR vil blive både bedre og mere konsistent, ligesom CFR vil kunne spille en vigtig rolle i arbejdet med at få medlemslandenes kontraktsret og forbrugerrettighedsdirektivet til at kunne eksistere side om side uden at give problemer.

CFR vil ifølge rapporten også kunne forbedre direktivforslaget på områder som informationsforpligtelser, forbrugerens beføjelser, fortrydelsesrettens ikrafttræden og den erhvervsdrivendes ansvar i forbindelse med en mangel ved varen.

Rapporten konkluderer, at CFR er mere klar, og at terminologien i højere grad lever op til EU's målsætning om bedre lovgivning.

I lyset af den store uklarhed om direktivets potentielle konsekvenser, som ifølge økonomi- og erhvervsministeren (Europaudvalgsmøde 27. november 2009) også afspejles i en meget langsommelig politisk beslutningsproces i EU, opfordrer Dansk Erhverv regeringen til at arbejde for, at et direktiv til harmonisering af dele af de europæiske forbrugerrettigheder skal tage udgangspunkt i CFR.

Dansk Erhvervs anbefaling

Dansk Erhverv mener det er vigtigt for både forbrugere og virksomheder, at der er klarhed over indholdet og omfanget af de regler, der vedtages. Som situationen er nu, er den klarhed ikke til stede i forbindelse med forslaget om en harmonisering af forbrugerrettighederne i alle EU-lande, hvor ønskværdigt det end ville være. Hvis forslaget vedtages, som det ser ud nu, vil det skabe uklarhed og usikkerhed, hvilken ingen har interesse i.

Dansk Erhverv opfordrer til, at Danmark beder Kommissionen trække det foreliggende direktivforslag tilbage og fremsætte et nyt forslag til direktiv. Dette direktiv bør dække nogle centrale områder, som klart kan afgrænses, og hvor harmonisering allerede nu er mulig. Det drejer sig om definitioner, krav til forbrugerinformation og generelle regler om en 14-dages fortrydelsesret ved fjernsalg.

Med venlig hilsen

Lars Quistgaard Bay
Chefkonsulent, advokat